

DERS: DİN KÜLTÜRÜ VE AHL.
BİLGİSİ

ÜNİTE: 1. ÜNİTE (KADER İNANCI)

KONU: KAZA VE KADER İNANCI

LGS

KADER: Kelime olarak kader; bir şeye gücü yetmek, biçimlendirmek, planlamak, ölçü ile yapmak, kıymetini bilmek, mukayese etmek anlamlarına gelir. Terim olarak ise kader; Allah'ın (c.c.)* sonsuz ilmi ve kudretiyle, evrende olmuş ve olacak olan her şeyi takdir etmesidir. Yine varlıkları istediği şekilde ve biçimde yaratması, insanların özgür iradeleriyle yapacaklarını Allah'ın (c.c.) önceden bilmesi ve düzenlemesine kader denir.

KAZA: Kelime olarak **kaza**, hükmetmek, emretmek, yaratmak ve gerçekleştirmek anlamlarına gelir. Terim anlamı ise kaza, ezelde bilinen ve takdir edilen şeyin, zamanı ve yeri geldiğinde Allah (c.c.) tarafından yaratılması demektir.

- Su 100 derecede kaynar.(Kader)
- Yükseklerle çıkıldıkça basınç artar.(Kader)
- 100 dereceye ulaşan suyun kaynaması.(Kaza)

* Kader sözlükte ölçü,plan, miktar anlamlarına gelir.

*Kaderde olay planlanır,düzenlenir programlanır ama henüz gerçekleşmemiştir

* Kaza kelimesi Kur'an-ı Kerim'de Yüce Allah'ın varlıklara karşı **karar, emir ve fiillerini** ifade etmek için kullanılmaktadır.

*Bir şeyin kaza olabilmesi için gerçekleşmesi gerekir.

* Yağmurun yağması, güneşin doğuşu batışı ile ilgili bütün yasalar "Kader" iken Kadere uygun olarak bu olayların gerçekleşmesi " Kaza" dır.

KADERLE ALAKALI KAVRAMLAR

ALLAH HER ŞEYİ BİR ÖLÇÜYE GÖRE YARATMIŞTIR.

Biz her şeyi bir ölçüye göre yarattık.

Kamer, 49

Evrende yer alan canlı cansız tüm varlıklar eşsiz bir uyum ve düzen içerisindedirler. Kainattaki tüm varlıkları yaratan Allah, her şeyi uyumlu ve ölçülü bir şekilde var etmiştir. Evrende mükemmel düzen ve ölçülü yaratılış olduğunu gösteren birçok örnek vermek mümkündür.

- ✓ Mevsimlerin oluşumu ve birbirini takip etmesi. (Mevsim döngüsü)
- ✓ Gece gündüz oluşumu ve birbirini takip etmesi. (Gün döngüsü)
- ✓ Suyun buharlaşması ve yağmur olarak yağması. (Su döngüsü)
- ✓ Yerçekimi kuvveti.
- ✓ Gezegenler arası mesafe.
- ✓ Bütün gezegenlerin yörüngelerinin olması.
- ✓ Dünyanın güneşe uzaklığı (150 Milyon km)

- ✓ Ayın dünyaya uzaklığı.(384 bin km.)
- ✓ Atmosferdeki oksijen oranı.(% 21)
- ✓ Atmosfer tabakasının kalınlığı.
- ✓ Dünyanın dönüş hızı.

KADER VE EVRENDEKİ YASALAR

EVRENDEKİ YASALAR (SÜNNETULLAH)

Allah'ın (c.c.) evrendeki uyumu sağlamak için koyduğu bu yasalara sünnetullah veya âdetullah denir. Sünnetullah kavramını fiziksel, biyolojik ve toplumsal yasalar olarak üç grupta inceleyebiliriz.

FİZİKSEL YASALAR

Madde ve enerjinin oluşumu, yapısı, hareketi, değişimi ve maddeler arası ilişkilerle ilgili yasalardır.

* Bu yasalar evrenselidir.

* Deney gözlem ve araştırmalar sonucu insanlar tarafından tespit edilir.

* Bilim adamları, Allah'ın (c.c.) kâinatın işleyişi için takdir ettiği fiziksel yasaları inceleyerek yeni teknolojik tasarımlar ortaya koymaktadır.

BİYOLOJİK YASALAR

Canlıların yapısı, beslenme ve üremesi ile ilgili yasalardır.

* Biyolojik yasalar da deney, gözlem ve araştırmalar sonucu keşfedilir.

* Yüce Allah bitki, hayvan ve insanların yapı ve işlevlerini biyolojik yasalara bağlı kılmıştır.

* Bitkiler, hayvanlar, insanlar bütün canlıları kapsar.

TOPLUMSAL YASALAR

Toplumun sağlıklı bir şekilde varlığını sürdürebilmesi için uyması gereken yasalardır.

* Sevgi, kardeşlik, doğruluk, adalet, kul hakkı gibi ilkeler toplumsal yasaların temelini oluşturur.

* Toplumun barış ve huzuru bu ilkelere olan bağlılıkla sağlanır.

* Kur'an'da toplumsal yasalar, geçmiş milletlerin başından geçen olaylarla anlatılmaktadır.

* Peygamberler insanlara bu yasalara uymayı öğütlemiştir.

* Toplumsal olaylar sebep sonuç ilişkisine göre neticelenir.

FİZİKSEL YASA ÖRNEKLERİ:

- * Yağmurun yağması.
- * Gece ve gündüzün birbirini takip etmesi.
- * Isınan suyun buharlaşması.
- * Mevsimlerin oluşumu.
- * Dünyanın kendi eksenini etrafında belli bir hızla dönmesi.
- * Güneşin çekim kuvvetiyle gezegenleri kendine doğru çekmesi.
- * Suyun kaldırma kuvveti.

♦ Fiziksel yasalara bağlı olarak yapılan araştırmalar neticesinde günümüzde kullandığımız buzdolabından ütüye, bilgisayardan telefona, otomobilden uçağa daha birçok ürün geliştirilmiştir.

BİYOLOJİK YASA ÖRNEKLERİ:

- * Allah' ın (c.c.) kuşlara uçabilmek için kanat, balıklara solunum için solungaç vermesi.
- * Otlarla beslenen hayvanların çene yapılarının, etle beslenen hayvanların çene yapılarına göre farklı yaratılması.
- * Sıcak bölgelerdeki hayvanların deri ve tüy yapısıyla soğuk bölgelerdekilerin deri ve tüy yapısı ile aynı olmaması.
- * Su bulunabilen yerlerdeki hayvanlar her gün suya ihtiyaç duyarken, suyun nadiren bulunduğu çöllerde yaşayan deve günlerce susuzluğa dayanabilmektedir.
- * Aynı topraktan gıdalarını alan meyvelerin kimi tatlı kimi acı iken kimi de yeşil veya kırmızı renkli olması.
- * Ağaçların karbondioksiti soluyup oksijen üretmesi.

TOPLUMSAL YASA ÖRNEKLERİ:

- * Adaletin olmadığı toplumlarda huzursuzluğun olması.
- * Adaletin olduğu toplumlarda barış ve huzurun olması.
- * Gelir dağılımının adil olmadığı toplumlarda yoksulluğun artması.
- * Teknolojik gelişmelerin az olduğu toplumlarda gelenek ve göreneklere bağlılığın az olması.
- * Kuraklık ve savaş nedeniyle insanların göç etmesi.
- * Sevgi, kardeşlik ve dostluğun olmadığı yerlerde nefret, ayrılık ve düşmanlığın olması.

İNSANIN İRİADESİ VE KADER

İnsanın akıllı ve irade sahibi olması davranışlarından sorumlu olması anlamına gelir.

AKIL: Düşünme, kavrama, anlama yetisi. Doğruyu yanlıştan, iyiyi kötüden, faydalıyı zararlıdan ayırmaya yarayan kuvvet.

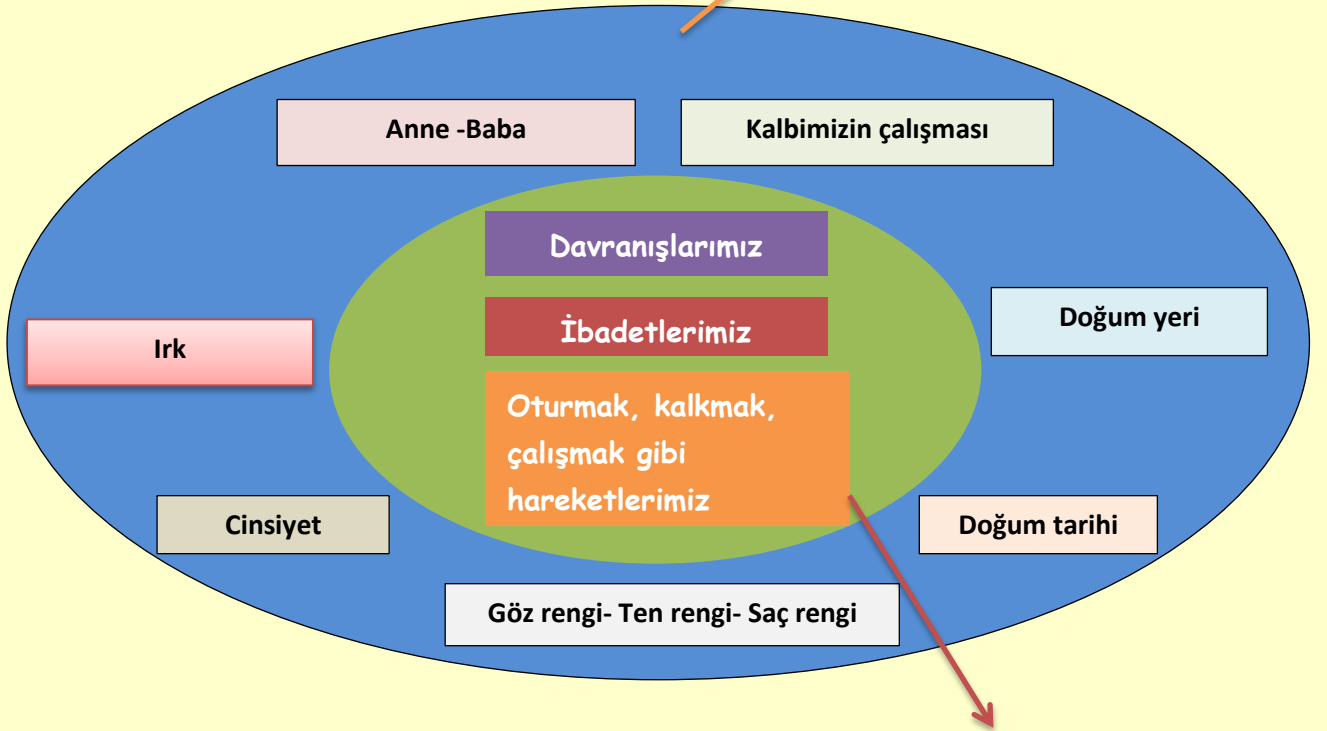
İRİADE: Dileme, tercih etme, karar verme ve bunlar için gerekli güç ve yeteneğe sahip olmayı ifade eder. İki ye ayrılır.

1- Külli irade: Allah'ın iradesidir. Mutlak ve sınırsızdır.

2- Cüz-i irade: İnsanın iradesi sonlu ve sınırlıdır. Allah (c.c.) tarafından insana verilen sınırlı özgürlük ve insanın tercih etme kabiliyetidir.

KÜLLİ İRADE

CÜZ-İ İRADE

- * İnsan akıllı, irade sahibi ve özgür bir varlıktır.
- * Seçimlerini kendisi belirler. İster iyiyi seçer isterse kötü olanı.
- * Allah insanların seçimlerinde doğruyu bulabilmeleri için Peygamber ve kitaplar göndermiştir.
- * İnsan seçimlerinde özgür ancak tercihlerinden sorumludur.
- * Yaptığı kötü davranışlar sonrasında "Ne yapayım Kaderim buymuş" diyemez.
- * Cinsiyet, Irk, anne Baba vb. tercih hakkının bulunmadığı konularda sorumluda değildir.

KADER İLE ALAKALI KAVRAMLAR

ÖMÜR: Doğumdan ölüme kadar geçen sınırlı zaman dilimidir.

ECEL: Ömrün sona erdiği ândır.

RIZIK: Allah'ın (c.c.) canlılar için yarattığı nimetler onların yaşamlarını sürdürebilmesi içindir. Bunların tamamı rızık olarak değerlendirilir. Yediklerimiz, içtiklerimiz, giydiklerimiz, bilgi, hikmet, teneffüs ettiğimiz hava yani kısaca maddi ve manevi bütün ihtiyaç duyulan şeyler bizler için Allah'ın (c.c.) bahşettiği rızıklardandır.

BİLGİ KUTUSU

er-REZZAK

"Mahlûkâtına maddî ve mânevî her türlü rızık bol bol ihsan eden" anlamında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

TEVEKKÜL: Allah'a teslim olmak, güvenmek dayanmak, O'na sığınmaktır.

Terim olarak: İnsanın yapmak istediği bir iş için gereken çabayı gösterdikten sonra Allah'a güvenip sonucunu O'ndan beklemektir.

Tedbir bizden takdir Allah'tandır (c.c.).

BAŞARI-BAŞARISIZLIK:

- * İnsan tercihleri sonucunda ya başarılı ya da başarısız olur.
- * Hak ve adaletten ayrılarak zulüm ve haksızlıkla bir şeyleri elde etmek başarı sayılmaz.
- * Başarı yolunda insanın önüne çok sayıda engel çıkabilir. Bir engelle karşılaşıldığında hemen vazgeçmek ve sorumluluktan kaçmak doğru değildir.
- * İnanan insan başarı yolunda sorumluluklarını yerine getirdikten sonra başarının Allah'ın (c.c.) bir lütfu olduğunu da bilir.

SAĞLIK VE HASTALIK:

- * Sağlık, Allah'ın (c.c.) insana bahşettiği nimetlerin başında gelir.
- * Hastalık, insanın sağlığının bozulmasıdır.
- * Alınan bütün önlemlere rağmen insanlar yine de hasta olabilir. Böyle durumlarda "Hasta olmak benim kaderimde varmış." diyerek tedavi olmamak veya hastalığa çare aramamak doğru bir kader anlayışı değildir. Hasta olan kişi yeniden sağlığına kavuşmak için gerekli tedavi yollarına başvurmalı ve Allah'a (c.c.) dua etmelidir.

Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Musa (a.s.)

* Hz. Adem (a.s)'den, Rasulullah (s.a.s)'e kadar pek çok peygamber gelmiştir. Bu peygamberler, gönderildikleri kavimleri, Allah Teâlâ'ya iman etmeye çağırmışlar; bu yolda kâfirlerle savaşmışlar, yasadıkları diyarlardan çıkarılmışlar; ezilmişler, hor görülmüşler ve hatta öldürülmüşlerdir.

* Mûsa (a.s) da, Allah Teâlâ tarafından israilogulları'na gönderilmiş bir rasul idi. O da tipki kendisinden önce gönderilmiş olan peygamberler gibi kavmini Allah'a iman etmeye çağırdı. Kavmine zulmeden ve ilâhlik iddiasında bulunan Firavun'a karşı tevhid yolunda mücadele etti. Bu uğurda, bütün peygamberlerin karşısına çıkan güçlükler, onun da karşısına çıktı. Doğup büyüdüğü diyardan çıkarıldı, kâfirler tarafından öldürülmek gayesiyle kovalandı.

* Firavun, saltanati sırasında israilogullarına çok kötü eziyetlerde bulundu; onları köle yaptı, en çirkin ve adî işlerde çalıştırdı. Allah Teâlâ, israilogullarını bu sıkıntıdan, azgın Firavun'un şerrinden, zulüm ve tasminliklerinden kurtarmak için Hz. Musa (a.s)'yi gönderdi.

* Hazret-i Mûsâ -aleyhisselâm-, "ülû'l-azm" peygamberlerin üçüncüsüdür. Ya'kûb -aleyhisselâm-'ın neslindendir. Benî İsrâîl peygamberidir. Kur'ân-ı Kerîm'de ismi en çok zikredilen peygamberdir. Muhtelif âyetlerde çeşitli vesîlelerle 136 defa ismi zikredilmektedir.

* Hz. Musa'ya Yılana dönüşen asa, Elini koynuna sokup çıkarınca gözleri kamaştıran bir nur gibi parlaması (Yed- Beyza) ve Kızıldeniz'in ikiye ayrılması mucizeleri verilmiştir.

* Hz. Musa :

Çocukluk dönemi: Mısır ve Saray hayatı

Olgunluk çağı: Medyen şehrine gidiş ve 10 yıl çobanlık.

Peygamberlik dönemi: Evlenme, Mısır'a dönüş ve peygamberliğin verilmesi.

AYETE'L KÜRSİ

Okunuşu

Bismillâh irrahmân irrahîm.

Allahü lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyûm, lâ te'huzühü sinetün velâ nevm, lehü mâ fis semâvâtî ve mâ fil ard, men zellezî yeşfeu indehü illâ bi iznîh, ya'lemü mâ beyne eydîhim ve mâ halfehüm, ve lâ yühitüne bi şey'in min ilmîhî illâ bimâ şâ', vesia kürsiyyühüs semâvâtî vel ard, ve lâ yeûdühü hifzuhümâ, ve hüvel aliyyül azîm.

Anlamı

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. O daima diridir (hayyır), bütün varlığın idaresini yürüten (kayyum)dir. Onu ne uyuklama tutar ne de uyku. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi onundur. İzni olmadan huzurunda şefaate edecek olan kimdir? O, kullarının önlerinde ve arkalarında ne varsa hepsini bilir. Onlar ise onun dilediği kadarından başka ilminden hiçbir şey kavrayamazlar. Onun sonsuz kudreti, gökleri ve yeri kaplar. Onları görüp gözetmek ona ağır gelmez. Gerçekten yüce ve büyük olan yalnızca odur.

- * Bakara suresinin 255. Ayetidir.
- * İçinde " Kürsi" kelimesi geçtiği için bu adı almıştır.
- * "Kürsi" kelimesi otoriteyi simgeler.
- * Ayette Allah'ın yüce sıfatları ve eşsiz kudreti anlatılmaktadır.
- * Yüce Allah Ayet el-Kürside İslam inancına ait hususları bizlere özet bir şekilde bildirmiştir.
- * Bu ayette Allah'ın (c.c.) birliği vurgulanarak İslam'ın en temel ilkesi olan tevhit üzerine durulmuştur.
- * Kainattaki bütün olayların O'nun ilmi, iradesi ve kudretiyle gerçekleştiğine değinilmiştir.
- * Yüce Allah'ın bütün kâinatın sahibi olduğu, her şeyin Allah'a (c.c.) ait olduğu, bütün işlerin ancak O'nun izniyle gerçekleşeceği ayette geçen diğer hususlardır.
- * Ayet el-Kürsi farz namazlardan sonra Allah'tan (c.c.) yardım ve koruma istemek için okunur.
- * Hz. Peygamber insanın başına gelebilecek kötülük ve felaketlere karşı da Allah'a (c.c.) sığınarak bu ayetin okunmasını tavsiye etmiştir.
- * Ayet el-Kürsi'yi namazlardan sonra, yatağa yatınca, güne ve geceye başlarken okumak hadislerde tavsiye edilmiştir. Ayrıca bunların dışında, ifade ettiği anlamın farkında olarak sık sık okunması gerektiği hadislerden çıkan bir sonuçtur.

AYETE'L KÜRSİ İLE İLGİLİ KAVRAMLAR

Allah (c.c.)

Kâinatı yaratan ve idare eden en yüce varlık. Varlığı zorunlu olan ve bütün övgülere layık bulunan Allah'ın (c.c.) özel ve en kapsamlı adı.

el-Hayy

"Varlığı devamlı olan, hayat sahibi, ölmeyen diri, her şeyin varlığı onun varlığına bağlı olan." demektir. Allah'ın (c. c.) esmâ-i hüsnâsından biri.

el-Kayyum

"Varlığı kendinden, kendi kendine yeterli, yaratıklarına hâkim ve onları koruyup gözetən" demektir. Allah'ın (c. c.) esmâ-i hüsnâsından biri.

el-Aliyy

"İzzet, şeref ve hükümlerlik bakımından en yüce, aşkın olan." demektir. Allah'ın (c. c.) esmâ-i hüsnâsından biri.

el-Azîm

"Zatının ve sıfatlarının mahiyeti anlaşılamayacak kadar ulu olan." demektir. Allah'ın (c. c.) esmâ-i hüsnâsından biri.